

Kommentar til høringsutkast om endring av forskrift til åndsverkloven. Eksemplarframstilling i arkiv, bibliotek og museer.

Eksemplarframstilling

Norsk rikskringkasting er i en annen stilling enn ABM-institusjonene. En av forutsetningene for en korrigering av forskriften om eksemplarframstilling er at slik ny framstilling ikke skal være av en slik art at den kommer i "nevneverdig konkurranse med opphavsmennene". Tilgjengeliggjøring av åndsverk i NRK skjer ikke ved utlån av eksemplarer og framstilling av "kopier". I NRK dreier eksemplarframstilling seg stort sett om tilgjengeliggjøring av digitale, maskinlesbare objekter som anvendes internt, som en del av en produksjonsprosess. Eksemplarframstilling er en forutsetning for gjenbruk i en heldigital produksjon, som del av en intern produksjonsflyt.

Digitalisering for bevaring og konservering

NRK er imidlertid også eier av helt unike samlinger, som reflekterer og dokumenterer norsk samtidshistorie på en måte som ingen andre norske samlinger gjør. De ulike bærere av lyd og bilde har varierende levetid, og for både bevarings- og formidlingsformål er det helt nødvendig å overføre innholdet til nye formater - i dag vil det si maskinlesbare digitale formater. Det er imidlertid selve innholdet som er det vernede verket, og innholdet forblir det samme gjennom de ulike prosessene

Forskriften går ikke inn i problematikken omkring kvalitetsreduerte digitale kopier. Kjente eksempler er mp3-formatet i lyd og forskjellige browsingformater for fjernsynsproduksjoner. Det kan hevdes at dette ikke er noen kopi. I teknisk forstand er det mer en "beskrivelse" av verket. Disse lavkvalitetsutgavene gjøres i større og større omfang tilgjengelig på Internett av små og store aktører.

Et helt konkret punkt: Nasjonalbiblioteket kan gjøre pliktavleverte eksemplarer tilgjengelige i egne lokaler. Betyr det at Nasjonalbiblioteket ikke kan gjøre kringkastingsprogram fra før 1989 tilgjengelig i egne lokaler, eller betyr det at man faktisk står friere til å gjøre tilgjengelig frivillig avlevert stoff fra før 1989? Dette bør avklares.

For øvrig anses det som positivt at offentlige og private museer nå kan fremstille eksemplarer av åndsverk. Begrensningene i bruken av eksemplarene, først og fremst at de kun kan benyttes i egne lokaler, virker imidlertid svært restriktivt. Det åpnes riktig nok for fjernlån på særskilte vilkår, men kravene om destruksjon ved slutten av låneperioden synes unødvendig. I stedet for denne restriktive holdningen kunne en kanskje komme fram til vederlagordninger for videre bruk.

En kringkasters tilhørighet til ABM-sektoren?

I høringsuttalelsen savnes en redegjørelse for hvilke institusjoner som ligger under ABM-sektoren. NRK kan ikke sies å ha arkivfunksjonen som primæraktivitet. Men vi har i høyeste grad arkiv som en svært sentral funksjon.

Oslo, 16. mars 2007,

Bjarne Grevsgard

Arkivsjef, NRK